

ד'פרסומי ניסא'. בכל עיר ועיירה, כפר ומושב, יש להדליק במקום הציבורי והמרכזי ביותר, ואם יש אפשרות להדליק גם במקומות נוספים – מה טוב. יש להודיע לנאספים שאינם יוצאים ידי-חובתם בהדלקה זו, ולעוררם להדליק נר חנוכה בביתו של כל אחד ואחד. כשנאספים במקום לא-יהודים, יש לעוררם על דבר מצוות בני-נח שנצטוו בהן. ומצווה

ובברכה, אף שאין זה 'בית הכנסת' שנפק בשו"ע לברך על ההדלקה בו. וכפי שנהגו בפומבי שנה אחר שנה בהדלקה העולמית ששודרה בסיוע לוויין [ראה סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 189] החל משנת תש"נ במקביל גם בלונדון ובפריז וכי (שם הדליקו בכיכר העיר) **בהוראתו ובהשתתפותו הפעילה** של בייק אדמו"ר נשיא דורנו. ולכאורה מתאים הדבר לפי טעם הריטבי"א והריב"ש להדלקה בבית הכנסת, משום **פרסומי ניסא בלבד**, וכ"ה בשו"ע סי' תרע"א ס"ז (ראה אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'חנוכה', כרך טו עמ' רסז), וכמ"ש בשו"ת יביע אומר (חי' חאו"ח סי' נו אות ו) ועוד, שאף המברכים במסיבות **כנהוג** בארה"ק, יש להם על מה שיסמוכו (ולמעשה שגם המחמירין בדין ספק ברכות להקל אי"א זאת במקום מנהג). וראה מש"כ בזה בארוכה בקובץ 'הערות וביאורים' גיליון תתצ"ז עמ' 52.

* [ביכפר חב"ד' גיליון 740 עמ' 76 מובא, שהחנוכייה הגדולה שבשדרה החמישית במנהטן גובהה 9.75 מ' – למעלה מעשרים אמה – ושצורתה וגם גודלה נעשו באישור

הרב, עיי"ש. אמנם הרב כתריאל שי קסטל מצא"ח נ"י מסר, שנהרו לעשות זאת למטה מעשרים אמה. כנראה מסרו לפירסום מידה של "מסגרת", כמנהג האדריכלים, אך תחתית השלחבת נמצאת עדיין בתוך עשרים אמה (תודה להרב לוי-יצחק שי ראסקין, דומ"צ דחסידי חב"ד בלונדון).

* כשראש-העיר וכדומה אינו-יהודי, מכבדים אותו בהדלקת הישמ"ש.

* פעילי המבצע הורגלו לאחרונה להדליק בחנויות על-יד הקופות וכד', ועדף לברך כשיש שם כבר עשרה (עי' ביה"ל תרע"א ס"ז ד"ה ויש נוהגין, שבמקום צורך די שנינו אח"כ, וכ"פ בשו"ת מנח"א ח"ב סו"ס סח. ועי' ברמ"א תר"צ סי"ח ובכף-החיים (שם), וכשאין עשרה – עדיף להדליק בחלון הראווה. וכ"ז לכאורה גם אם נסגרות החנויות תוך פחות מחצי שעה, ועדי"ז בביהכ"נ.

(8) סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 172. וגם מזה מוכח להדליק בברכה, כנ"ל בהערה הקודמת.

(9) שיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ד ס"ג.

לזכות
האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש
הרה"ח ר' זלמן-יודא, ר' יוסף-יצחק, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחי

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
 לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
 זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקצו

ערב שבת-קודש
פרשת וישב
 כ"ג בכסלו ה'תשס"ו

יוצא-לאור על-ידי
 מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

"מבצע חנוכה"

מאת הרב יוסף-שמחה גינבורג

חנוכייה. כמו-כן בקשר ליהודים הנמצאים לעת-עתה בכת-ירפואה או בכת-כלא, והנמצאים בכוחות הצבא והמשטרה – בכל אתר ואתר להשתדל שבכל מוצב צה"ל תהיה לפחות מנורת-חנוכה אחת, ושכל יום ידליק בה חייל אחר. וכן לומר להם דברי תורה עם חלוקת דמי חנוכה, ועדיף שגם החיילים עצמם יאמרו דברי תורה ויחלקו דמי חנוכה, ושתהיה להם קופת צדקה על השולחן או על הכותל.

(ד) להשפיע על החברים והשכנים היהודים להדליק נרות חנוכה.

(ה) להשתדל שכל ילדי ישראל, בנים ובנות, יקבלו מעות חנוכה.

(ו) מה טוב אשר גם הילדים ייתנו מעות חנוכה לחבריהם, והילדות לחברותיהן.

(ז) לעורר את הילדים לתת צדקה במשך ימי החנוכה, חוץ משבת-קודש, ותמורת זאת ייתנו בערב שבת כפליים – גם בערב יום השבת.

(ח) לעורר אותם להוסיף בלימוד בכל יום מימי החנוכה מענייני חנוכה אשר בתורה – לכבוד ימי החנוכה.

(ט) להדליק נר חנוכה בזמנו במקומות ציבוריים ופומביים, כדי להדגיש העניין

בשנים האחרונות הציע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כמה פעולות שמטרתן לחזק את קיום מצוות ומנהגי חנוכה. ועניין מיוחד לזה בארה"ק ת"ו, שבתור 'פלטריין של מלך' זקוקה לאור במיוחד, ולביטול החושך, שישפיע גם "על פתח ביתו (=ארה"ק) מבחוץ" להגנה ושמירה עליה ועל תושביה:

(א) לפעול [וגם הנשים יפעלו בזה, ואדרבה – במיוחד, הן במבצע חנוכה כפשוטו והן בתוכן הפנימי להאיר בכל מקום ב'נר מצווה ותורה אור', אלא שהפעולה בזה צריכה להיות בתכלית הצניעות, גם באופן דמהדרין מן המהדרין, כמובן וגם פשוט³] להדלקת נר חנוכה בכל בית יהודי [ואף לתת להם מנורת-חנוכה במתנה⁴]. ובמקומות שאין האנשים מדליקים – ישתדלו לכל-הפחות שאשה (או ילדה) תדליק נר חנוכה (אף-על-פי שמכמה טעמים עדיף שידליק איש ולא אשה)⁵.

(ב) כל הגברים, ובכללם גם ילדים רכים, ידליקו חנוכייה לעצמם.

(ג) לאסוף את ילדי ישראל – גם אלו שלא למדו מעולם בבית-ספר יהודי – לספר להם את סיפור נס החנוכה, לשמח אותם (רצוי גם בסופגניות וכדומה), ולאפשר להם להדליק

(4) שיחת שי"פ וישב תשל"ד ס"ה (הנחת התי' בלתי מוגה – שיחות קודש תשל"ד ח"א עמ' 196).
 (5) סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 172. וראה גם שיחות קודש תשל"ד עמ' 237.
 (6) 'התנועות' תשמ"ט ח"ב עמ' 23.
 (7) סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 190.
 הלכה למעשה, מדליקים על ידי יהודי שכר הגיע למצוות

(1) רכזו בישוב המועדים (תשנ"ג) עמ' 98, ונוספו עליהם חלק מסייג וסעיפים ט"ו, אגב, בשנת תשל"ד היתה הוראה שגם ילדים בגיל רך ידליקו נרות חנוכה (ואף הבנות – כהוראת שעה). וראה בלוח השבועי בגיליון זה.
 (2) שיחת שי"פ וישב תשל"ח סכ"ה (הנחת התי' בלתי מוגה, שיחות קודש הישן תשל"ח ח"א עמ' 303).
 (3) שיחת מוצש"ק חנוכה תשמ"ט סכ"ד-כה, ועוד.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם כ"ב בכסלו ה'תשס"ו – כ"ט בכסלו ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ב בכסלו	הלי נדרים. פרק י"ב.	הלי מכירה. פרק ד.	מ"ע צה.
ש"ק	כ"ג בכסלו	פרק יג. הלי נזירות.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ה.	מ"ע צה. צב. מל"ת רט.
א'	כ"ד בכסלו	פרק ג-ה.	פרק ו.	מל"ת רב. רג. רד.
ב'	כ"ה בכסלו	פרק ו-ח.	פרק ז.	מל"ת רה. רו. רח. רז.
ג'	כ"ו בכסלו	פרק ט-י. הלי ערכין וחרמין.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ח.	מ"ע צג. קיד.
ד'	כ"ז בכסלו	פרק ב-ד.	פרק ט.	מ"ע קטו. קטז. קיז.
ה'	כ"ח בכסלו	פרק ה-ו.	פרק י.	מ"ע קמה. מל"ת קי.
ו'	כ"ט בכסלו	פרק ח. תהי ידך וגו'. ספר זרעים והוא ספר שביעי.. הלי כלאים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מל"ת קיא. רטו.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	צלות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ב בכסלו	4.32	5.21	5.43	6.44	9.07	11.40	12.10	4.41.3	5.08
ש"ק, כ"ג בכסלו	4.33	5.21	5.44	6.45	9.10	11.40	12.10	4.41.8	5.08
א', כ"ד בכסלו	4.33	5.21	5.44	6.45	9.10	11.41	12.11	4.42.4	5.09
ב', כ"ה בכסלו	4.33	5.22	5.44	6.46	9.10	11.41	12.11	4.43.0	5.10
ג', כ"ו בכסלו	4.34	5.22	5.45	6.46	9.11	11.42	12.12	4.43.6	5.10
ד', כ"ז בכסלו	4.34	5.23	5.45	6.46	9.11	11.42	12.12	4.44.3	5.11
ה', כ"ח בכסלו	4.35	5.23	5.46	6.47	9.12	11.43	12.13	4.44.9	5.11
ו', כ"ט בכסלו	4.35	5.23	5.46	6.47	9.12	11.43	12.13	4.45.6	5.12

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
וישב	4.05	5.21	4.19	5.22	4.08	5.20	4.24	5.24
מקץ	4.09	5.25	4.23	5.27	4.13	5.24	4.28	5.28

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שיע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב
 כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
 ISSN 0793-7474

יום שישי

כ"ט כסלו, ה' דחנוכה

כנ"ל, הרבי הציע לתת גם הערב הוספה מיוחדת ב'דמי חנוכה'.

כיום זה הגיעו לכיתם החסידים שנאסרו עם מאסרו הראשון של אדמו"ר הזקן בשנת תקנ"ט, ונקבע ליום התוועדות ושמה⁸⁷.

שחרית: כדאמול. קריאת התורה למנהגנו: כהן – "כיום החמישי... מלאה קטורת", לוי – "פר אחד... בן צורישד", ישראל – "כיום השישי... בן דעואל".

שניים מקרא ואחד תרגום: אחרי הצות היום קוראים את כל פרשת 'מקץ' עם הפטרת המקורית, וניתן לקרוא היום גם את הפטרת שבת חנוכה⁸⁸ (או כהנהגת רבותינו, לחזור מחר בבוקר מ'שביעי' עד גמירא עם הפטרת שבת חנוכה⁸⁹).

יש לזכור לערוך את ההדלקה הפומבית אחרי פלג המנחה.

מתפללים מנחה ומדליקים נר חנוכה בבית-הכנסת⁹⁰ (וטוב שיהיו עשרה בבית-הכנסת בשעת ההדלקה⁹¹), ובבית [ראה להלן], ואחר-כך נר שבת⁹², אבל אין להתפלל מנחה ביחידות לצורך כך⁹³.

היום, מכיוון שמדליקים לפני זמן הדלקת

נרות שבת, שהוא מוקדם לפחות בכ"ט דקות מזמן ההדלקה בכל יום, יש להקפיד לצקת יותר שמן, כדי שידלקו הנרות לפחות חמישים דקות אחרי שקיעת החמה (מי המדליקים בנרות מוצקים, יש לעוררם שידליקו בנרות גדולים יותר מבכל יום).

היום אין מתעכבים חצי שעה סמוך לנרות⁹⁴.

* מגש, ואף כיסא או שולחן שהניחו עליו נר-חנוכה, נעשה בכך 'בסיס לדבר האסור', ונאסר בטלטול בשבת. אם יודעים שיוזדקקו במשך הערב לשימוש בכיסא, או להזיזו הצידה כדי לעבור שם (ולא רק כדי "שלא ישחקו בו הילדים" וכדומה), קיימות שתי אפשרויות:

(א) להניח את החנוכייה על מגש, ויחד עמה להניח שם מבעוד-יומם חלה (או גביע-קידוש חשוב), שאז יהיה המגש מותר בטלטול, לאחר שיכבו הנרות, כ"בסיס לדבר האסור ולדבר המותר", עם החנוכייה שעליו, לכל מקום שרוצים, כ"טלטול מן הצד לצורך דבר המותר", והכיסא יתפנה.

(ב) להניח את החנוכייה על הכיסא עם חלה או גביע כנ"ל. לאחר שיכבו הנרות ויוזדקקו למקום-הכיסא, יהיו רשאים לטלטל הצידה, לכל מקום שרוצים, את הכיסא וכל אשר עליו, כנ"ל במגש, והמקום יתפנה⁹⁵.

87 ירכם חבידי' גיליון 4 חייא עמי' 18. וראה שם בהמשך הדברים. ובשיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ד סו"ג מבאר

90 בזה מה שמצאנו מאמרי-חסידות שמצויין עליהם תאריך אמירתם 'יום ה' דחנוכה' (כגון בהמשך 'מים רבים – תרל"ו', ראה במפתח שבסוף הספר), אף שציון כזה מופיע רק אם נאמר השמאמר בשבת, ביום-טוב או במאורע מיוחד.

מעלת נר ה' דחנוכה ככלל – להאיר גם בחוץ, כיוון שיום זה לעולם אינו חל בשבת (שם). בשיחת נר ה' דחנוכה תשי"מ נתבאר מעלת היום, שבו לראשונה רואים התחלת הוספת האור בעולם לשיטת בית הלל יותר מאשר לדעת בית שמאי – חמשה נרות. ובליקוטי-שיחות חט"ו עמ' 545, מבאר מה שיום זה הוא ערי"ח ומי"א אי"צ לתנוון, אלא הכל נפעל בשלימות מתוך שמחה, הן ע"י עיצומם של יום (חנוכה) והן ע"י עבודת האדם.

88 היום יום לי סיוון. וראה שו"ע אדמו"ה סי' רפה סי'. ישערי הלכה ומונהג או"ח חייא סי' קלב. לוח כולל-חבי"ד.

89 היום יום די טבת. וראה אג"ק סוף כרך ח"י.

90 לוח כולל-חבי"ד.

91 ראה ביאור הלכה סי' תרע"א סי' סדי"ה ויש נוהגין.

92 ספר-המנהגים, ראה שם הטעמים לה.

93 קיצור של"ה ה' חנוכה, וא"ר ר"ס תרע"ט. וכן נהג הרבי אחרי שנת תשמ"ח, כאשר חזר מן האוה"ל סמוך לשקיעה: הדליק נר חנוכה, נר שבת, ואחר-כך התפלל מנחה בציבור.

94 היום יום, כ"ה בכסלו (ומהלשון משמע, שבכל זאת התעכב מעט), ספר-המנהגים.

95 הרה"ג ר' לויצחק שי' הלפרין, ע"פ שו"ע אדמו"ה סי' רע"ז סי', רע"ט סי', רע"ט סי', שי"א סי' (הענין נדון ונתבאר לפרטיו בהתקשרותי גיליונות רפג, שפה, שפג, שפט ושי"ט).

במקרה של צורך גדול לטלטל לפני-כן, יעשו שאלת חכם ע"פ המבואר בסי' רע"ז סי'.

נדרשת עבודה פשוטה - בלי חכמות ובלי פשט'לאך

יעקב היה במצב של ישיבה – "וישב" – בעניינים ארציים, כדי לברר את ניצוצות הקדושה שבהם ולהעלותם ל"אביו" שבשמים
□ יהודי לא צריך לחפש עניינים גדולים דווקא, אלא הוא צריך ללכת, לברר ולהעלות את ניצוצות הקדושה שנמצאים בעולם □

משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

השבת הנ"ל יוצא מן הכלל, בהתאם לאיגרת-הקודש קטונתי הנ"ל, בגלל החשש מפני עניינים בלתי רצויים כו' – אי נתחזק עוד יותר אצל החסידים הספק כיצד יהיה סדר ההנהגה ב"ט כסלו.

ואז הציע החסיד ר' יעקב מסמיליאן, שהיה השד"ר של כולל חב"ד – שהחסידים ימסרו לו את הכספים בהקדם האפשרי, ובמילא יוכל להגיע לאדמו"ר הזקן בהקדם יותר כדי למסור את הכספים, ובהיותו שם, אולי יעלה בידו לבטל את הגזירה.

עצה זו נתקבלה אצל החסידים, ואכן הצליחה העצה ובטלה הגזירה, ולקראת י"ט כסלו באו חסידים רבים, ונערכה סעודה, ואדמו"ר הזקן התוועד, ואמר מאמר ד"ה "לשנה הבאה קבעום".

ב. כיוון שאדמו"ר הזקן אמר אז המאמר ד"ה "לשנה הבאה קבעום", הנה מיני אז נעשה י"ט

א. בהתוועדות י"ט כסלו לפני עשרים שנה, סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות הסדר שהיה אצל אדמו"ר הזקן ב"ט כסלו תק"ס, כלומר, ב"ט כסלו הראשון לאחר גאולת אדמו"ר הזקן:

בגלל תוכנה של איגרת-הקודש "קטונתי"¹ שכתב אדמו"ר הזקן אחר ביאתו מפטרבורג, שבה הזהיר ביותר שלא יהיה רעש ("עס זאל ניט זיין קיין שטורעם") וכו' – לא ידעו חסידים כיצד יהיה הסדר ב"ט כסלו. ידעו רק שבי"ט כסלו לא יאמרו תחנון, אבל יותר מזה לא ידעו.

וכאשר הגיע מכתבו של הרוד מהר"ל (אחיו של אדמו"ר הזקן, בעל מחבר ספר שארית-יהודה)² שחסידים לא יבואו לשבת שלפני י"ט כסלו כו',

– בתקופה ההיא כבר בטלו אמנם התקנות דלאונזי שהגבילו את הזמנים שבהם יכולים לבוא לאדמו"ר הזקן, אבל אף-על-פי-כן, היה

1 שיחת ליל י"ט כסלו תרצ"ז ס"ג (סה"ש תרצ"ז עמ' 211 ואילך).
 2 תניא אגה"ק ס"ב.
 3 ראה אודותיו – בספר שארית-יהודה (קה"ת, תשי"ז) בסופו.
 4 נדפסו ב"התמים" חוברת ב עמ' לב ואילך.
 5 אולי הוא ד"ה "לשנה אחרת קבעוה" במאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' שכא.

כסלו יום-טוב הקיים לעד ולעולמי עולמים. ועל-דרך נרות חנוכה שקיימים לעד – כמו שכתב הרמב"ן בפירושו דברי המדרש "שלך גדולה משלהם שאתה מדליק את הנרות" הקיימים לעד, שאי-אפשר לומר שהכוונה לנרות המקדש, דכיוון שאינם בזמן הגלות, הרי אינם קיימים לעד, אלא הכוונה היא על נרות חנוכה הקיימים לעד. וכמו כן גם י"ט כסלו, שמיני אז נעשה יום-טוב הקיים לעד.⁸ ויתירה מזה – כיוון שאדמו"ר הזקן משווה י"ט כסלו לחנוכה, הרי מוכח ש"ט כסלו הוא יום-טוב שיהיה קיים לעד (לא רק בזמן הגלות, אלא) אפילו בביאת המשיח: עניינו של חנוכה שייך למשיח – שזוהו שגרות חנוכה הם שמונה נרות (דלא כנרות המקדש שהם שבעה נרות, וזוהי מעלה נוספת בנרות חנוכה לגבי נרות המקדש, בהתאם לדברי הרמב"ן הנ"ל), כנגד כינון של ימות המשיח שיהיה של שמונה נימין.⁹ וכמו כן שייך גם י"ט כסלו להגילויים דלעתיד לבוא – שהרי החידוש דלעתיד לבוא הוא שתהיה התאחדות הכלי עם האור, נכרא עם בורא, עד שהגשמי עצמו יהיה אלוקות למעלה גם מהרוחני, שלכן תהיה הנשמה ניוונית מן הגוף.¹⁰ וענין זה נמשך על-ידי לימוד החסידות והליכה בהדרכותיה ומנהגיה – שהתגלותה ב"ט כסלו – שעל-ידי חסידות פועלים התאחדות הנכרא עם הבורא.

וזהו תוכן המאמר לשנה הבאה קבעום – שהיום-טוב די"ט כסלו נעשה דבר קבוע, דקבוע אינו בטל¹¹, שיהיה יום-טוב גם בביאת המשיח, במהרה בימינו.

* * *

ג. על¹² הפסוק¹³ "וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען", מפרש הרב המגיד ממעזריטש¹⁴: "וישב יעקב" – שיעקב היה במצב של ישיבה ועכבה "בארץ", בעניינים ארציים. ולמה עשה זאת? בכדי ללקט – "מגורי" (מלשון "אוגר בקיץ"¹⁵) – את ניצוצות הקדושה שנמצאים בדברים הגשמיים ולהעלותם ל"אביו" שבשמים.

ואף-על-פי שהישיבה והעכבה בארץ היא ירידה, הרי זה רק לפי שעה, ודווקא על-ידי זה באים לתוספת ועלייה. וזהו "בארץ כנען" – כנען מלשון מסחר, וכמו שכתוב¹⁶ "ולא יהיה כנעני עוד בבית ה'", והנהגת המסחר היא שתחילה מוציאים כסף כדי להרוויח לאחרי כן, כמו שכתוב¹⁷ "יש מפזר ונוסף עוד"¹⁸.

ד. ההוראה מזה¹⁹:

יהודי לא צריך לחפש עניינים גדולים דווקא, אלא עבודתו צריכה להיות ללקט, לברר ולהעלות את ניצוצות הקדושה שנמצאים בענייני העולם.

- (14) אור-תורה ריש פרשתנו.
- (15) משלי י,ה.
- (16) זכריה יד, כא.
- (17) משלי יא, כד.
- (18) ראה גם תו"א ותו"ח ריש פרשתנו. ובכ"מ.
- (19) ובהקדמה: איתא בנגמרא (ב"מ פד,א. וראה ל"ת להאריז"ל תולדות כו,ג) "שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדה"ר". וכמו כן ידוע שיעקב ורבה הם בדוגמת אדם וחיה, ועל-ידי ה"מרמה" שרימו את עשו בעניין הברכות, נעשה תיקון חטא ע"ד דאדם וחיה (ראה אוה"ת בלק עמ' א'ד-21. סה"מ תרס"ח ס"ע נח ואילך. תש"ג עמ' 187. וראה גם תו"מ ח"ב עמ' 222. וש"נ).

קדיש התקבל, בית יעקב⁸² וכו' עד סיום התפילה.

הדלקת נר שני:

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ לא הקפיד להחליף את הפתילות בכל יום⁸³.

בהדלקת הנרות אין מברכים 'שהחיינו' (אלא-אם-כן זו ההדלקה הראשונה שלו השנה). מדליקים תחילה את הנר החדש, משמאל לנר שהיה אמש, וממשיכים משמאל לימין (וכן בכל הלילות). אחר הדלקת כל הנרות אומרים "הנרות הללו"⁸⁴.

יום שלישי,

כ"ו בכסלו, ב' דחנוכה

שחרית: כדאמתול. הלל שלם. חצי קדיש. קוראים לשלושה עולים בפרשת נשא: כהן – "ביום השני... מלאה קטורת", לוי – "פר אחד... בן צוער", ישראל – "ביום השלישי... בן חלון". וכיוצא בזה בשאר ימי החנוכה, קורא השלישי את היום הבא⁸⁵.

יום רביעי

כ"ז בכסלו, ג' דחנוכה

בו יצא לחירות אדמו"ר הזקן ממאסרו השני בשנת תקס"א⁸⁶.

שחרית: כדאמתול. קריאת התורה למנהגנו: כהן – "ביום השלישי... מלאה קטורת", לוי – "פר אחד... בן חלון", ישראל – "ביום הרביעי... בן שדיאור".

יום חמישי

כ"ח בכסלו, ד' דחנוכה

כאמור (כמציין בהערה 60), אדמו"ר מהורש"ב היה נותן דמי חנוכה בליל נר הרביעי או החמישי, והוראת הרבי היא, שכיוון שנותנים בכל יום, יש לתת הערב ומחר בהוספה.

שחרית: כדאמתול. קריאת התורה למנהגנו: כהן – "ביום הרביעי... מלאה קטורת" לוי – "פר אחד... בן שדיאור", ישראל – "ביום החמישי... בן צורישידי".

עמ' ק. 'תפארת מלך' גיליון א, כפר-חביד תשנ"ה, עמ' 82, ושי"נ.
 86 החופשה השניה בשנת תקס"א היתה נצחון תורת החסידות ודרכי החסידות ביתר שאת ויתר עז מכמו שהיה בפעם הראשונה (בשנת תקני"ט) – שאז היתה ההלשנה בעיקרה על אדמו"ר הזקן, וההלשנה בשנת תקס"א היתה בעיקרה על תורת החסידות. ספר-המנהגים עמ' 93, מלוח היום-יום עמ' ז, וקונטרס לימוד החסידות פרק ו, עיי"ש בארוכה.
 בגי דחנוכה חופשה ניתנה לו להעתיק דירתו למעון פרטי, ואשר יקבע דירתו – באופן זמני – בפטרבורג (רשימת אדמו"ר מהוריי"צ. ספר התולדות – אדמו"ר הזקן' ח"ג עמ' 746). ובספר-השיחות תורת-שלום עמ' 84 איתא שיצא בנר החמישי. והשיב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "ויש לומר, דבשניהם היו ענייני גאולה (גם כפוטסם)" – הובא בליקוטי-שיחות כרך כה עמ' 399 הערה 44.
 ואף בגאולתו הראשונה, ייט כסלו תקני"ט, היתה שלימות הגאולה (בנוגע אלינו) באופן שיחזר לבוריו בימי חנוכה – שהרי ביום ג' דחנוכה חזר מפטרבורג לויטבסק, כדאיתא בלקוטי-דיבורים עמ' 23 (התוועודיות תשמ"ז ח"ב עמ' 95 ועמ' 101).

שיזכירוהו על כך⁷⁰.

יום שני,

כ"ה בכסלו, א' דחנוכה

תפילת ערבית:

בחנוכה יורד האבל לפני התיבה⁷¹.

[אגב: בכל זמן שמתפללים בבית-הכנסת, מדליקים נרות בעמוד הש"ץ⁷²].

אין מפסיקים לפני שמונה-עשרה כדי להכריז 'ועל הניסים'⁷³. שכח לאומרו, אם נזכר קודם ה"ה של סיום הברכה, חוזר ומתחיל 'ועל הניסים', ואם כבר אמר ה"ה – אינו חוזר⁷⁴. בברכת המזון, אם נזכר קודם ה"ה של סיום הברכה, חוזר ומתחיל 'ועל הניסים', ואם כבר אמר ה"ה – אינו חוזר, אך כשיגיע לפני ה"ה יאמר "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי..."⁷⁶.

תפילת שחרית:

נוהגים להדליק נר חנוכה בבית-הכנסת (מקומו כבליל אמש) בלא ברכה, לפחות עד אחר התפילה⁷⁷. גם כעת מדליקים על-ידי שמש⁷⁸.

אין לדלג לכתחילה 'ועל הניסים' כדי לענות 'קדושה' ו'מודים'⁷⁹.

אבל אינו עומד כשליח-הציבור לאמירת הלל. לאחר הלל, חוזר האבל לעמוד, לאמירת חצי קדיש⁸⁰.

אין מתענים בחנוכה, אפילו חתן ביום חופתו⁸¹.

שחרית. לאחר חזרת הש"ץ: הלל שלם (כל ימי החנוכה), חצי קדיש. מוציאים ספר-תורה וקוראים לשלושה עולים (בפרשת נשא, במדבר ז, א-י): כהן – ויהי ביום כלות משה... לחנוכה המזבח, לוי – עד "מלאה קטורת"; ישראל – עד "נחשון בן עמינדב". מכסים את ספר-התורה ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. וממשיכים כסדר: אשרי, ובא לציון,

70) ה'תועדויות' תשמ"ח עמ' 652, ח"ב עמ' 1169, ח"ג עמ' 1537 ועוד.
71) ספר-המנהגים עמ' 8.
72) ראה בס' 'משבחי רבי' עמ' 48, שהרבי אמר להרה"ח רי"ל שי גורנו: "בכל פעם כשמתפללים – גם כשאין הש"ץ יחיבו – צריכים ה'נרות לדלוק...". בשו"ע הקצר סי' כד כתב, שבאם אין הש"ץ יחיבו מדליקים רק שני נרות. אבל למעשה מדליקים תמיד ה' נרות גם לשבת ויו"ט וכו', ואולי מפני שהיחיובים אומרים אז קדיש. וע"ע.
73) ונהגו לסמן זאת בטפחה על השולחן וכדומה, כמו בייעלה ויבוא ויטל ומטר.
74) ובט"ז סי' תרפ"ב סי' ג וא"ר שם סי' ב כתבו שכל שכן שמי ששכח בתפילה יאמר קודם יהיו לרצון האחרון "יהי רצון מלפניך שתעשה לנו ניסים ונפלאות כמו שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. בימי מתיתיהו...".
75) סידור יעב"ץ (בהוצאת אשכול ח"א עמ' תסה), שלחן שלמה וערוך השלחן סי' תרפ"ב סי' ג (וכי"מ ביד אפרים וכו' שבעה ה'באה), וכי"מ בקצות השלחן סי' מז בבדי השלחן סי' יח כימנהג העולם. וסיים "ומסידור הנוסח שאומרים תחילה ינאמר אמין, משמע ששם הוא סיום ברכת הרחמן". וכוונתו כנראה לשלול את המובא בלוח א"י בשם האדרית

(*) אבל שם כתב רק שסומכים על אמן זו, ולא דקאי על כל הברכה. דאליכ מדוע "אין יכול לזכור אומר 'ואמרו אמן'" (בברכת בעה"ב, כדברי שו"ע אדמו"ר שם סיה מהמ"א שם).

ובשביל מה צריכים לעשות זאת – בשביל "אביו", אביו שבשמים. וכמאמר רז"ל²⁰ ישראל נמשלו לרבוהר, "מה הרבוהר הזאת כל מה שהיא מסגלת מסגלת לבעליה, כך כל מה שישראל מסגלין מצוות ומעשים-טובים הם

כיוון שאדמו"ר הוקן אמר או המאמר ד"ה "לשנה הבאה קבעום", הנה מיני או נעשה י"ט כסלו יום-טוב הקיים לעד ולעולמי עולמים

מסגלים לאביהם שבשמים", היינו, לא עבודה על מנת לקבל פרס בגשמיות או ברוחניות²¹, אלא העבודה כולה צריכה להיות לאביו שבשמים.

ובכדי לפעול בעצמו שלא יתערבו ("אריינאפן זיך") פניות בעבודה – הרי זה על-ידי עבודה בעניינים פשוטים דווקא. כאשר עוסק בעניינים נעלים של הבנה והשגה, אזי יכולים להתערב פניות, ובכדי שעבודתו תהיה נקיה, ללא פניות, הרי זה על-ידי עבודה פשוטה בעניינים פשוטים דווקא.

וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר²² שהפשיטות של אנשים פשוטים מתקשרת עם פשיטות העצמות, וכמו כן בנדון דידן: פשיטות העבודה בעניינים פשוטים, מתקשרת עם פשיטות העצמות.

וזהו המעלה של קבלת-עול, שבגללה נקראים בני-ישראל בשם "צבאות הוי"ו"²³ – כי עניינו של איש צבא הוא קבלת עול. וזהו הפשט ב'וישב יעקב בארץ מגורי אביו'

וכיוון שיעקב הוא דוגמת אדה"ר, הרי מובן שכל ענייניו של יעקב שייכים לכל בני, כי, כשם שגשמת אדה"ר כוללת את כל הנשמות, כך גם נשמת יעקב כוללת את כל הנשמות, כידוע (ראה תניא אגה"ק ס"ז), ולכן, כל העניינים שהיו אצל יעקב, כולל גם עניין הנ"ל, מהווים הוראה לכל בני" בכל דור ודור (מהנחה בלתי מוגה).
20) ראה דב"ר פ"א, ו. לקו"ת ראה כה, סע"ד.
21) ראה תו"א נח י, ריש ע"ב. תולדות יח.ב. ובכ"מ.
22) ראה סה"ש תש"ו עמ' 3. וש"נ.
23) בא יב"מא. וראה המשך באתי לגני ה'שית" פ"י ואילך (סה"מ תש"י עמ' 125 ואילך).
24) סעיף זה – מהנחה בלתי מוגה.
25) ראה הוריות יג,א (כמשנה).

שזהו תכלית הכל – הרי להיכנס לקודש- הקדשים היה יכול רק הכהן גדול, ואילו הוא, ייתכן שאפילו לירושלים אינו יכול להיכנס!²⁶... ובמילא, גם אם הוא חכם הכי גדול, הנה בנוגע להעניין דעשיית דירה בתחתונים, עליו להיות בטל לכהן גדול. ו. זוהי ההוראה של יעקב אבינו: יעקב עסק בעבודת הביורורים. הוא הלך לחרן ועבד בצאן לבן, והתייגע רבות, "ביום

גם אם הוא חכם הכי גדול, הנה בנוגע להעניין

דעשיית דירה בתחתונים, עליו להיות בטל

להוראות הכהן גדול

אכלני חרב וקרח בלילה ותרד שני מעיני²⁷, ומה גם שמלכד היגיעה היה בזה גם צער הגוף – שמוזה מביא אדמו"ר הזקן²⁸ ראה שאף-על-פי שאין לאדם רשות על גופו כלל להכותו ולצערו, לפי שהגוף שייך לא אלו אלא להקב"ה, מכל-מקום, "לצורך" (דהיינו בשביל ממון, שעניינו ברוחניות הוא עבודת הביורורים) – מותר.

ולכאורה היה יעקב יכול לטעון: לשם מה אלך לחרן? הן אמת שיעקב ועשו אינם יכולים להיות ביחד, אבל מצד זה, היו יכולים לשלוח את עשו מבאר שבע לחרן, ויעקב ישאר בבאר שבע בבית מדרשו של שם ועבר? אבל יעקב לא שאל שום קושיות, והלך לעבוד עבודתו בעבודת הביורורים בדרך קבלת-עול, ואף עשה זאת בקבלת-עול, עשה זאת בחיות ושמה, כמו שכתוב²⁹ "וישא יעקב

ועד שפועלים אחר-כך – "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה"³³, כי, עבודת הביורורים בדרך קבלת-עול וחיות, שמגעת בפנימיות הנפש, פועלת ביאת משיח הפרטי אצלו³⁴, וזוהי גם הכנה לביאת משיח הכללי – "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו"³⁵.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת וישב, כי בכסלו ה'תשי"ז. תורת-מנחם התוועדות תשי"ז, חלק ראשון (יח), עמ' 231-238 – בלתי מוגה)

26 ראה רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ג ה"ב.
27 ויצא לא, מ.
28 שו"ע אדמוה"ז חו"מ הל' נזקי גוף ונפש ודיניהם ס"ד, ובקו"א ס"ב.
29 שם כט, א. וראה ב"ר פ"ע, ה. הובא בפרש"י עה"פ.
30 ויק"ר פל"ו, ה. ועוד.
31 ראה לקו"ש ח"א עמ' 63 ואילך. ת"מ ח"ד

כך שאחד הילדים ידליק נר חנוכה לכולם. וכן יחלקו אז דמי חנוכה לתלמידים⁵⁴. ולספר בהן אודות נס חנוכה והלקחים שיש ללמוד ממנו. תחילה לערוך מסיבה כללית לכל הסוגים, בהשתתפות המשפיע, הרב וכיו"ב, ואחר-כך מסיבה פרטית לכל סוג בנפרד, במירב המקומות, כדי שיוכלו הכול להשתתף. וכן בקשר לילדים⁵⁵.

דמי חנוכה⁵⁶:

הרבי הורה להשתדל לתת מעות-חנוכה לילדים [בנים ובנות⁵⁷, הן קטנים והן גדולים⁵⁸. וכן היה אדמו"ר מהור"י צ"צ נ"ע נותן לבנותיו, גם אחרי הנישואין, וגם לחתניו⁵⁹] על-כל-פנים פעמיים במשך ימי חנוכה, ומה טוב – מצד התגברות חושך הגלות, כולל ובמיוחד בנוגע להידרדרות מצב החינוך – להוסיף ולהרבות באור וקדושה, ולתת דמי חנוכה גם בכל יום, חוץ מבשבת (גם לא בדבר המותר – גזירה כו') והוספה מיוחדת – כפליים, או ג' פעמים ככה – כליל הרביעי או החמישי⁶⁰.

הנשואים – יבקשו האיש מהאישה, והאישה מהאיש, וכיוצא בזה בנוגע לזקנים וזקנות⁶¹.

אלה שלא קיימו מנהג זה בשלמות, ישתדלו להשלים בימים הסמוכים לחנוכה, וכל המקדים

הרי זה משובח⁵⁷. יש לחלק דמי-חנוכה לכל התלמידים, ואפילו למי שספק אם הוא בגדר תלמיד – ולו על-שם העתיד. ואולי זה גופא יסייע שיתקרבו בהקדם⁶². חינוך: מנהג ישראל⁶³ לשחק ב'סביבון', וידוע מנהג בני-ישראל לכתוב על ה'סביבון' את האותיות נ-ג-ה-ש, ראשי-תיבות: "נס גדול היה שם"⁶⁴, ובכמה מקומות עורכים 'הצגות' הקשורות עם סיפור פרשת ימי חנוכה, מתחפשים ל'חשמונאים' וכו' [כמובן – ובפרט בקשר לבנות – הכול באופן של צניעות ועל-פי הוראת חכם], וכך ימי החנוכה מסוגלים ביותר לארגון כנסים לילדי ישראל – צבאות ה'⁶⁵.

צדקה:

נוהגים להרבות בצדקה בימי חנוכה⁶⁶, ו"אנו מחוייבים בימי חנוכה... גמ"ח בממון וגוף⁶⁷. עורכים מגבית של צדקה, וזה הזמן המתאים להשלים את מגביות הצדקה של כל חודש כסלו⁶⁸, ובפרט ב'זאת חנוכה⁶⁹.

בעניין המגביות לצדקה בימי סגולה, הודיע הרבי פעמים רבות, שעל כל אחד ואחד להתעורר ולנרוב כדבעי מעצמו, גם בלא

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נתן גם לנכדו, שיחת נר ה' דחנכה תשי"ל (בלתי מוגה) בסופה.
60 לקיים מנהג כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, המובא בהיום-יום, כח כסלו – סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 163, וסה"ש תשי"ז ח"א עמ' 194. ישערי הלכה ומנהגי שם.
61 'התוועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 132.
62 אגיק כרך כא עמ' קצה, וראה קובץ 'היכל מנחם' ח"ב עמ' קצג.
63 גם בבית רבותינו נשיאנו – 'התוועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 185.
64 ראה בנייששכר מאמרי חודש כסלו-טבת מאמר ב' (מו, ב). סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 360 הערה 32.
65 'התוועדות' תשמ"ב ח"ב עמ' 545.
66 ספר-המנהגים, עייניש בהערה, ובלקו"ש ח"ה עמ' 443 בהערות.
67 פרי-מגדים שם, הובא ונתבאר בלקו"ש הני"ל.
68 'התוועדות' תשמ"ו חלק ב' עמ' 204 ועמ' 215.
69 לקו"ש ח"ה עמ' 444.

שעליה לדלוק⁴⁰.

התחלת ההדלקה היא לאחר סיום כ"ה הברכות. מדליקים בשמן זית, וה'שמש' הוא נר-שעווה⁴¹. מתחילים להניח את הנרות בקצה הימני של המנורה⁴². אמירת הנרות הללו – לאחר גמר כל ההדלקה³⁷.

מתעכבים סמוך לנרות חצוי שעה⁴³. מדליקים שידלקו הנרות חמישים דקות לכל הפחות⁴⁴.

נר שכבה בתוך שיעור זמן דליקתו – חוזרים ומדליקים אותו, ללא ברכה³⁷.

אחר שיעור זה – רשאים לטלטל את החנוכייה גם אם הנרות דולקים עדיין³⁷. אחר שיעור זה – רשאים לעשות מלאכה⁴⁵ שלא כנגד הנרות, וגם ביום הראשון והשמיני³⁷. בימי החנוכה צריכה להיות הוספה מיוחדת גם בלימוד התורה. כ"ק ארמו"ר מהורש"ב נ"ע היה יושב אחרי הדלקת נר חנוכה בסמיכות

לנרות, ולומר תורה⁴⁶.

יש אומרים שיש לאכול בחנוכה מאכלי חלב וגבינה, וזכר לנס שהיה על-ידי יהודית, בתו של יוחנן כהן-גדול⁴⁷.

מנהג ישראל (תורה היא) לאכול מאכלים שעשויים בשמן, לזכר נס השמן⁴⁸. התוועדות:

מלבד ההתוועדות עם בני הבית והקרובים ביותר (כנהוג אצל רבותינו נשיאינו⁴⁹), כדאי ונכון שבמשך ימי חנוכה [בכל יום ויום⁵⁰] יערכו בכל מקום ומקום – בחוג המשפחה⁵¹, וכן בבתי-ספר, במקומות עבודה וכו', לפי תנאי המקום והזמן – התוועדויות ומסיבות של שמחה בענייני דיומא⁵², הן לאנשים, הן לנשים והן לטף, בנים ובנות⁵³ [בכל המוסדות יש להתוועד עם התלמידים לפחות פעם אחת, ובמוסדות שלומדים בהם בחנוכה – להתוועד כמה פעמים. ההתוועדות – בזמן הדלקת הנרות, לומר דבר תורה מעניינא דיומא, ואחר-

"חנוכה שמח ושנה מאירה"

הוראה מיוחדת שניתן להפיק ממנהג ישראל לחלק ידמי חנוכה לילדים □ על הקשר בין בריאות הגוף לבין ידמי חנוכה והדלקת נרות חנוכה □ על מה התבטא הרבי כי "אלו ידמי החנוכה הטובים ביותר שיהודי יכול לקבל"?

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

ומובן אשר ביחד עם החינוך שצריך כל אחד לתנך את עצמו, ואפילו כולנו חכמים וכו', כיוון שעל האדם להוסיף ב"נר מצווה ותורה אור" מיום ליום, הוא חינוך הבנים והבנות ועוד ביתר הדגשה, שחוב זה מוטל בייחוד על ההורים, וחינוך זה צריך להיות "על-פי דרכו", היינו באופן שיהיה מובן ומתקבל על הנער.

ומכאן לעניין מעות חנוכה, שהכוונה בנתינתם לילדים, לקשר הוראות חנוכה בלימוד שיש ללמוד ממעות אפילו בהתבוננות קלה. כי מצד אחד, הרי יש למעות כוח גדול, שמי שיש לו הרבה מעות הוא עשיר, ואפילו עשיר גדול, ומי שאין לו הוא עני ורש.

ומצד שני, הרי הכסף כמו שהוא לעצמו אינו אף אחד מגי צורכי האדם – מזון, לבוש, בית – אלא שבו ועל-ידו אפשר לקנות כל צורכי האדם, ולא עוד שבו ועל-ידו יכול לקיים מצוות הצדקה וגמילות חסדים וכמה מצוות, מה-שאי-כן אם הכסף יהיה מונח בקופסה ללא ניצול וללא תועלת.

אחת הנקודות העיקריות בחינוך הילדים הוא להסביר לו באופן שיידע ויזכור תמיד אשר ה' יתברך נתן לו "הון תעצמות" – כוחות כבירים בשכל ובמידות שבלב ובמעשה בפועל, אלא שצריך לנצל אותם במילואם, היינו שינצלו כוח השכל בלימוד התורה ועד לאופן ד"יגעת", שאז בוודאי יקויים בו "ומצאת", ועל-דרך זה במידות שבלב לאהוב את ה' ואת התורה ואת כל יהודי וכל הדברים הראויים לאהוב אותם, ולירא ולברוח מכל הדברים שיש לברוח מהם, שלכן צריך ללמוד בהתמדה ושקידה ומשמעת, לדעת את הטוב ואת המעשה אשר יעשה. ואז הוא לא כמו שהוא בנוגע

אחד המנהגים שהרבי חיבב מאוד, וקרא פעמים רבות לחזקו, היה חלוקת 'דמי חנוכה' לילדים. בנר שמיני של חנוכה תשל"ג כתב הרבי מכתב (נרפס ב'ניצוצי אור' עמ' 35 – מארכיון המזכיר הרב ניסן מינדל ז"ל) שבא להסביר למנהג ישראל זה:

ב"ה, נר שמיני היתשל"ג

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה לשאלתו מהו עניין המנהג – שמנהג ישראל תורה היא (תורה מלשון הוראה) שנתנים דמי-חנוכה, חנוכה-געלט לילדים, ומהי ההוראה המיוחדת שבה; במענה על זה, וכהקדמה: ידועה תורה הבעל-ש-טוב שכל דבר שאדם רואה או שומע יש בזה הוראה בעבודת ה', ובאמת מעצמו מובן שכן הוא, ומיוסד ביסודי אמונתנו, שהרי כיוון שאדם יודע שה' יתברך הוא בורא עולם ומנהיגו בכל עת ובכל רגע, ואני לא נבראתי אלא לשמש את קוני – גם-כן בכל עת ובכל רגע, הרי מובן שכל דבר המתרחש סביבו קשור בעבודת ה'.

ובנוגע להוראות חנוכה, הרי בפשטות יש בזה שני עניינים: א) חנוכה בית-המקדש והמזבח, ב) מלשון חינוך, חנוך, לנער, כולל כל אחד ואחד מישראל, כי נער ישראל. זאת אומרת, שכמו שהיה פנינו וטיהור וחינוך בית-המקדש, כן צריך להיות בכל אחד ואחד מישראל שהוא גם-כן משכן ומקדש לה'.

39) דרכי-משה והגיה סיי תרע"א ס"ד ובאחרונים, וראה אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חנוכה' עמ' שלו.
40) שו"ע תרע"ה ס"א, ובמשניב ס"ק ו.
41) ספר-המנהגים, 'שערי הלכה ומונהגי שם, ועיי"ש הטעם.
42) ספר-המנהגים מסיודר אדמוה"ו, ושם נסמנו מקורות נוספים.
43) ספר-המנהגים שם, ע"פ האחרונים סיי תרע"ב ס"ב. וכדלהלן – יש לעסוק באותה שעה יחד עם בני ביתו בתורה או בשמחה של מצווה.
44) ספר-המנהגים שם, ועיי"ש הטעם (וראה דיון בזה ביהתקשרות גיליון רפג עמ' 15 וגיליון רפח עמ' 19). ולמעשה, מדליקים בזה בלא פלוג גם כשמדליקים אחר אצת-הכוכבים, כגון במוצאי-קום אש כשמדליקים באיחור.
45) מהלשון בספר-המנהגים 'עושים מלאכה' (ולא 'עושות' או 'הנשים עושות') משמע לכאורה שלפני שיעור זה גם האנשים אינם עושים מלאכה, ע"י ס' חסידים סיי קכא וסי' מהרי"ל עמ' תט. אבל ראה בהשלמה לשו"ע רבנו סיי תע"ר סו"ס ד שהבין שזו רק משמעות, וכשאר הפוסקים שהביאו זאת, גם הוא תלה זאת במנהג בפועל. וכיוון שלא ידוע שנהרו בזה רבותינו ואניש (הרה"ח רי"ל שיי גורן, וגם בלוח כולל-חב"ד כתב זאת רק לנשים), ניתן לכל היותר לדייק שהרבי לא שלל מנהג זה (לאלה הרוצים להחמיר על עצמם), אבל לא שעשהו "הוראה לרבים". מהות המלאכה לא נתפרשה (מלבד איסור כיבוס ותפירה

בכ"החיים שם ס"ק טו), ומסתבר שלא לאסור לפחות מלאכת אוכל נפש וכל מה שמוותר בחוה"מ, ע"י האמור בשו"ע רבינו סו"ס רנא.
46) התוועדויות: תשמי"ב ח"יב עמ' 599 ועמ' 618. ובשיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ה ס"ט (מונהג, שיחות-קודש תשל"ה ח"יא עמ' 284), שמיד לאחר ההמתנה ע"י הנרות ישב ללמוד שיעור גמרא.
47) הוספות לשו"ע אדמוה"ו סיי תרע"ו ס"ג, מהרמ"א שם.
48) ס"ה"ש תשנ"ב ח"יא עמ' 196 הערה 26.
49) היום-יום, כח כסלו. וביאר הרבי, שזה צ"ל לא בדרך אגב, כדי ילצאת-ידי-חובתו, אלא בהתלבשות ובהכנה מקודם ובסדר-פנים-יפות, שאז יתקבלו דבריו (שיחות) קודש תשי"ח עמ' קלא).
50) לקו"ש כרך כה עמ' 401. וראה התוועדויות תשמי"ו ח"יב עמ' 186 ואילך, שימחה פורצת גדר של חושך העולם, עיי"ש.
51) כמנהג רבותינו נשיאינו, היום-יום כח כסלו.
52) להגות כמהדרין מן המהדרין גם בענין זה, וכמנהג שהביא הרמ"א (תרע"ו ס"ב) לומר שירות ותשבחות בסעודות שמרבים בהם (סה"ש תשמי"ט ח"יא עמ' 122), כדעת הרמב"ם שמי חנוכה הם "ימי שמחה והלל" (סה"ש תשנ"ב ח"יא עמ' 207).
53) 'ילהעיר, שענין זה שייך גם למנהג נתינת דמי חנוכה: א) נתינת דמי חנוכה פועלת **שמחה**. ב) כשמדליקים על

לכסף גשמי, שהרי בגשמיים מי שאין לו הוא עני, אבל ברוחניות יכול כל אחד להיות עשיר, ובלבד שינצל את הכוחות שניתנו לו, שהרי מובטח הוא "יגיעת ומצאת", אלא שבזה ניתנה לו הבחירה, ואין הדבר תלוי אלא בו וברצונו, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

וכשמסבירים כל זה לילד באותיות המתאימות ובדברים היוצאים מן הלב, ועוד ועיקר מראים לו דוגמא חיה, אז מאיר עיני שניהם ה', שגם הנותן מעות חנוכה וגם המקבל אותם מוסיפין והולכין בנר מצווה ותורה אור, ממילא אל חיל ועד שנעשים מופת לרבים.

בכבוד ובכרה.

"ועל נפלאותיך"

הנה קטע מיומנו של אחד התמימים ב-770 בשנת תשל"ז:

"יום ה', ב' טבת, יום ז' דחנוכה ה'תשל"ז. בשעה 3:30 כנס כ"ק אדמו"ר לתפילת מנחה בבית-המדרש הגדול כשבידו הק' הסיודר וחבילה אותה הכניס כ"ק לתוך הסטנדר. אחרי סיום תפילת שמונה-עשרה של השליח-ציבור, הדלקה (ח' נרות), הקהל ניגן 'הנרות הללו' כשכ"ק מביט כל הזמן לעבר הנרות. ב"על ניסך" רמז בראשו הק' להגביר השירה, ואחר-כך מחא כפיו הק' משך כמה דקות. לפתע, עוד טרם החלו לומר 'עלינו לשבח' פנה להרב חודוקוב ודיבר איתו, רמז לשליח ציבור שימשיך לומר "עלינו לשבח", ושוב קרא להרב חודוקוב ודיבר עמו.

"בסיום התפילה הכריז הרב חודוקוב ג' דברים:

"א) בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א מכריזה ה'מוכירות' כי מי שלא נתן עבור המגביה של י"ט כסלו (כפי הנהוג בכל שנה) וחנוכה – שייתן, (ב) מי שרוצה לקבל 'דמי חנוכה' (מכ"ק אדמו"ר) יוכל לקבל, (ג) אחרי חלוקת 'דמי חנוכה' לאנשים, יצאו האנשים ואז ייכנסו הנשים הנמצאות כאן (כ'עזרת נשים') לקבל אף הן 'דמי חנוכה'. על האנשים, הוסיף, לצאת

ושיהיה בסדר מסודר.

"בתום ההכרזה החל כ"ק אדמו"ר לנגן "על ניסך ועל נפלאותיך". אחר-כך הוציא את החבילה מהסטנדר והלך עד פתח הדלת של בית-המדרש, נתן לכל אחד ואחד דולר ואיחל 'א' פרייליכען חנוכה און א ליכטיקן יאר' [=חנוכה שמח ושנה מאירה] או שאמר 'א' גוטען חנוכה און אגוטן יאר' [=חנוכה טוב ושנה טובה].

"מיד כשנודע על חלוקת 'דמי חנוכה' מכ"ק אדמו"ר, החלה נהירה של כל תושבי השכונה והיה תור ארוך מאוד, הן אנשים, והן נשים וילדים.

"לילדים נופף בידי הק' לשלום. כל אחד שקיבל הדולר נתברך בנוסח(ים) הנ"ל. חלוקת הדולרים הסתיימה בשעה 6:00 ואז שוב החל לנגן 'על ניסך'".

'דמי חנוכה' לשלוחים

בחורף תשל"ט שהה הרה"ג הרה"ח ר' אריה-לייב ז"ל קפלן בחצר הרבי. הוא קיבל מהרבי שטרות כ'דמי חנוכה' עבור השלוחים. וכך כתב לו הרבי ('ספר השליחות', קה"ת תשמ"ז, עמ' 615):

המצוי"ב [=המצורף בזה] מעות חנוכה לכאוי"א [=לכל אחד ואחד] מהשלוחים ובי"ב [=ובני ביתם] שי (שבצפת וירושון) [=ירושלים תבנה ותכונן] וכו' שבארה"ק ת"ו).

השטרות היו עבור השלוחים ונשותיהם שי'.

פני הרבי נהרו

נר ג' דחנוכה תשנ"ב. אל חדרו של הרבי הוכנסו 62 מהדרות תניא שהודפסו במדינות חבר-העמים. פני הרבי נהרו והרבי התבטא בין השאר: "אלה ה'דמי חנוכה' הטובים ביותר (די בעסטע חנוכה-געלט) שיהודי יכול לקבל... 'דמי חנוכה' הגדולים ביותר שיהודי יכול לקבל – ספר תניא!..."

(ראה גם יומן "חדשות בית חיינו" תשנ"ב).

אוכל בקביעות, ויש להעדיף את מקום האכילה על מקום השינה. ההולך לאכול באקראי בבית חברו, צריך לחזור לביתו ולהדליק שם³⁶.

מניחים את החנוכייה סמוך לעובי מזוזה-הפתח, בחלל פתח החדר, ואין מדייקים אם הנרות מונחים ממזרה למערב או מצפון לדרום³⁷.

כדאי ונכון שהילדים ידליקו נר-חנוכה בפתח חדרם הפרטי [אם תנאי המקום וכללי הבטיחות מאפשרים זאת], ויש בזה גם מעין חינוך 'מקדש-מעט' שלהם בחנוכה³⁸.

הנרות יעמדו בשורה ישרה ולא בעיגול. כמורכב לא יהיה נר יוצא ונר כנס, ולא אחד גבוה ואחד נמוך (הקובע לעניין זה הוא גובה השלהבת). חייב להיות הפסק בין נר לנר, כדי שלא יתקרבו השלהבות זו לזו וייראו כמדורה. כמורכב יש להרחיק את החנוכייות של בני הבית זו מזו, כדי שיהיה היכר לכל אחת מהן לחוד³⁹.

מדליקים כשהחנוכייה מונחת במקומה, ומשאירים אותה במקומה כל משך הזמן

לפני חנוכה, היה מצווה לזוגתו הרבנית שתדליק את החנוכייה בעצמה (אף שאת הברכות היתה שומעת מאחד הגברים)²⁷.

מעמידים את החנוכייה על כיסא, מעל שלושה טפחים (24 ס"מ) – ואין מדייקים שיהיה למעלה משבעה טפחים או סמוך לשלושה טפחים²⁸, אך לא מעל עשרה טפחים (80 ס"מ)²⁹. ה'שמש' קצת למעלה³⁰ מן הנרות³¹.

"קרה שהיה צריך לטלטל את המנורה טפח וטפחים לקרבה לאדמו"ר כדי שיוכל להדליק הנרות, ואחר-כך היו מעמידין אותה במקומה. ובכל-זאת בירך בעצמו והדליק"³².

אין מדליקים נר חנוכה מנר חנוכה אחר, אלא מהשמש או מנר של חול³³.

מנהג רבותינו נשיאנו שהיו מדליקים נר חנוכה בפתח אחד החדרים ולא על החלון³⁴, משמאל הנכנס, דהיינו מול המזוזה, לקיים "כדי שתהא מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל, ונמצא שהוא מסוכב במצוות"³⁵.

צריך להדליק את הנרות בבית שבו האדם

בפועל, באיזה אופן יוסיפו בחינד"י (שיחת כ"ד כסלו בעת הייחודית לאורחים סיו, התוועדות תשמ"ח ח"ב עמ' 91, בלתי מוגה). ולמעשה, המשך הרבי לציין את 'מנהג בית הרבי' שהבנות אינן מדליקות, גם בשנים הבאות – בסה"ש תשי"ח ח"א עמ' 194 הערה 84, וכן בסה"ש תשי"א ח"א עמ' 165 הערה 110. וראה שיחות-קודש תשל"ה ח"א עמ' 34. ראה גם אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חנוכה', כרך טו עמ' רחמ ורנב, ובהמציין שם.

27) ליקוטי-שיחות חלק ל' שם. ועיין במשנה ברורה סי' תרע"ה סי"ט.

לכאורה צ"ע, עפ"ד אדמו"ר (קו"א סי' ערב סי"ק ב, ובכ"מ), שיהודע לברך – לא יתן לאחר לברך עבורו. ואולי הו"ע פ"ט שלה, שלא רצתה לברך במקום בעלה, וא"כ אין זו הוראה לאחרות.

28) ספר-המנהגים. לעניין ג' טפחים ועשרים אמה – נחשב הגובה לפי השלהבת. ולעניין עשרה טפחים – לפי **בסיס הנרות**, ובכל אופן, לא לפי בסיס החנוכייה (ראה שו"ת מנחת-יצחק ח"ו סי' סה אות ב' ושי"ט).

29) שו"ע סי' תרע"א סי"ו.

30) חשבו **השלהבת** תהיה למעלה מזו של שאר הנרות. ראה משנה ברורה סי' תרע"ג סי"ב.

31) ספר-המנהגים, שו"ע סי' תרע"ג סי"א בהג"ה וט"כ.

רבים מאנשי אינם מקפידים שיהיה השמש זוקא "ממעל", ומניחים אותו בצד, כנפרד (על גבי פמוט וכדומה, ויש מניחים משמאל למנורה) וי"א שכך נהגו רבותינו. 32) ספר-המנהגים שם. ומשמע, שלדעת הרבי סילטול **טפח** מהווה הזוהר (בשו"ת שצויינה שם לא הוגדר המרחק כלל). ועי' ישע"י הלכה ומנהגי אר"ח ח"ב סי"ע ר"י. חו"מ סי' קצח סי"ב.

33) שו"ע סי' תרע"ד סי"א בהג"ה.

34) לקו"ש ח"ה עמ' 456, ועי"ש.

35) סי' תרע"א סי"ג, לבוש וט"ז שם.

36) רמ"א סי' תרע"ז סי"א, ט"ו ומ"א שם. בענין פנימיות של ישיבות ומוסדות חינוך, בסי' יחובת הדרי (עמ' קו) כתב שהתלמידים כבני-בית וחובתם מדינת בחדר האוכל, ואם ירצו – יכוונו שלא לצאת בהדלקה שבחדר האוכל ואז ידליקו בברכה בחדר השינה. ובשו"ת אגרות-משה (או"ח ח"ד סי' ע אות ג ויו"ד ח"ג סי' יד אות ה) ומנחת-יצחק (ח"ו סי' מה) כתבו שמן הדין עליהם להדליק בחדר השינה כיוון שרק הוא מיוחד לכל אחד מהם. ועליהם להסדיר תור לשמירה מפני סכנת דליקה ח"ו.

37) ספר-המנהגים.

38) סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 162. וכיוון שמדובר בבית אחד, מדליק בעליהבית במקום המרכזי, והילדים רשאים להדליק בחדרם, בקל-וחומר מהאמור בהערה 36.

לומר שגם החנוכה¹⁷ כדאי לעשות קניהן בא־כספון. ולמה לשנות בגוף המנורה שקניה היא ביושר ולא כחצי עיגול¹⁸.

* יש לזכור להדליק נר-חנוכה גם במקומות ציבוריים (בברכה), כפי שהנהיג הרבי, ולעשות זאת אחרי פלג המנחה.

הדלקה בבית:

"הציווי 'זה אלי ואנוהו – התנאה לפניו במצוות'¹⁹, כולל בנוגע לחנוכה – מנורת חנוכה נאה²⁰.

בין מנחה למעריב²⁰, אחר התחלת השקיעה, מדליקים נר חנוכה. הנשואים – בחגירת אבנט²¹, אבל בכובע ובלבושים הרגילים, לא באלו של שבת ויום-טוב²².

לשאלת רבים: בכל ערב, אם האב נמצא מחוץ לבית ויחזור בשעה שבני הבית ערים,

ימתינו לו. אם רואה שיגיע כשהם ישנים, יבקש מאשתו או מאחד הילדים להדליק בעבור הבית, ובבואו רשאי להדליק לעצמו אם כיוון שלא לצאת בהדלקתם. אם יודעים הילדים בבירור שהאב אינו מקפיד, ומדליקים תוך חצי שעה מצאת-הכוכבים, ידליקו אז. לא הדליקו, מדליק כל הלילה, אם בני-ביתו ערים. ואם כולם ישנים, נכון להקיצם ולברך²³.

בבית הרב לא היתה ההדלקה ברוב עם, ואדרבה²⁴.

בימינו מחנכים את הבנים להדליק נרות חנוכה מגיל רך ביותר²⁵.

הנהגת בית הרב, שהנשים והבנות (בכל גיל) לא הדליקו נרות חנוכה, אלא יצאו בזה על-ידי אביהן, ואחר כך – בעליהן²⁶.

כשכ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה עוזב את ביתו

בבית-חינו, בנרות הרגילים, הדולקים זמן רב, ולא בשמן). 17 כמדומה, זהו שימוש נדיר של הרבי (בשיחה מוגהת) במילה מחודשת זו.

18 ליקוטי-שיחות חכ"א עמ' 169 והערה 44 [וראה 'התקשרות' גיליון ח"י עמ' 11, שהורה הרבי לצא"ח שבלית-ברירה ניתן לוותר בענין צורת המנורה (על מטבעות), כיוון שכמה מגדולי ישראל עוד בימי הרמב"ם חלקו עליו בזה, משא"כ בצירוף הלוחות מרובעות שמפורש בש"ס]. והמדובר כשעושים את החנוכה קנים בדוגמת המנורה, ובפרט בהדלקות פומביות, אבל אין קפיאת לעשות בצורה זו דווקא, ואדרבה רבים מהחסידים בדורות שעברו נהגו להדליק בחנוכה ללא קנים [עם דופן, ראה לקו"ש ח"ה עמ' 456, ואולי נובע הדבר ממה שהיו מדביקים את הנרות בכותל עצמו ללא חנוכה, כמבואר בסידור אדמוה"י], ואף בס' ימי בראשית עמ' 50 נדפס צילום מכ"מ אדמו"ר מהור"י, שהדליק בחנוכה תשי"ב בחנוכה כזאת. אך הרבי, כששהה לפעמים בספרייה (וי"א שכך נהג גם בביתו) הדליק בחנוכה פשוטה, ללא קנים וללא דופן. והיו פעמים שהדליק בחנוכה ללא דופן עם קנים מרובעים, והשמש באמצע בין הנרות.

19 בליקוטי-שיחות ח"י"א עמ' 241 הוכיח, שלפי אדמוה"י לימוד זה הוא פן התורה.

20 סה"ש תשי"ג עמ' 207 [אף שא"צ כלי, ראה סידור אדמוה"י, וליקוטי-שיחות ח"ה עמ' 445]. וראה א"ר וברכ"י סי' תרע"ג סי"ג. ולהעיר שהרבי היה מדליק במנורה פשוטה דווקא.

21 הרבי העיר ע"ז 'הדעות בזה – ראה טוש"ע סי' תע"ב וני"כ. השו"ע פסק להדליק בסוף השקיעה דהיינו צאת הכוכבים כדעת הרמב"ם, הרא"ש והטור, אך בביתו

הגרי"א הביא דעת הרשב"א הר"ן והמרדכי שצ"ל בתחילת השקיעה [אלא ששם מדובר על שקיעה שניה כדעת ר"ת]. ומנהגו ש"מדליקים שידלקו הנרות 50 דקות לכל הפחות" (ראה להלן הערה 44), הוא לצאת ידי כל הדעות. אך לניקוי הדין סוברים כנראה שהעיקר הוא כנפסק בשו"ע ומג"א – צאת הכוכבים, ראה סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 184 ובתערה 79, וכן נדפס כל השנים במדור 'זכור אל תשכח' שבחבורות שיחות לנוער' בכל השפות, להדליק "עם חשכה", ולכן אין מקפידים להדליק מייד בתחילת השקיעה כדעת הגרי"א.

21 ספר-המנהגים. וכן הקפיד הרבי לנהוג ככ"כ שנים.

22 ספר-המנהגים. שערי הלי' ומנהג או"ח ח"ב סי' רפ. לוח כולל-חב"ד. וכך הקפיד הרבי לנהוג ככ"כ שנים.

23 עד עלות-השחר, שו"ע וני"כ סו"ס תע"ב. בלוח כולל-חב"ד כתב, שאם לא הקיצם – לא יברך. ובמשנה-ברורה שם כתב, שהנהוג להקל ולברך גם כשישנים אין למחות בידו.

24 ראה ליקוטי-שיחות ח"ב עמ' 483, ועוד.

25 כך נהיג הרבי בשנים האחרונות, ראה ש"ש המועדים' (תשי"ג) עמ' 101, 'התקשרות' גיליון ח"י עמ' 14 הע' 11, ושי"י. ומשתדלים להנכס עם כל ההידורים (ע' לקו"ש ח"ב עמ' 251).

26 ספר-המנהגים, עיי"ש. לקו"ש חלק ל' עמ' 312. ועל-אף האמור בשלשלת היח"ש שבראש סי' היום יום' מהדורת תשנ"ה עמ' 34, על שנת תשמ"ח (מוגה?), שהרבי ימנעור שכל ילד/ה ידליק נרות חנוכה בפתח חדרו', והכוונה להנדפס בימי-שיחות ש"פ ושב, כי"א כסלו' סי' (סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 162), הנה הרבי נשאל על כך כמה שאלות, ומהן: "האם גם הנותן צריכות להדליק?", והשיב: "יש לעיין ולבדוק בכל מקום לנופף של עניין את התוצאות

חינוך ובריאות

מעשה מופלא (בית חיינו', גיליון 118, עמ' 18) באחד מאנ"ש שבנו לא היה בקו הבריאות. הלה נכנס ל'יחידות' וביקש את ברכת הרבי, למרות שה'יחידות' התקיימה בחודש תמוז, הרבי דיבר על מנהג דמי חנוכה.

הרבי: האם נתת לבנך דמי חנוכה? יהודי: כן.

הרבי: כל יום?

יהודי: כן.

הרבי: לכל הילדים נתת?

יהודי: כן.

הרבי: האם לא שכחת אף יום?

יהודי: לא שכחתי אף יום.

הרבי: האם לא קרה שהוספת לגבי יום אחר? יהודי: בכל יום אותו סכום.

הרבי: אם כן, אין מקום לדאגה ויהיה טוב. וכן היה.

אור לגויים

ועוד בענייני חנוכה ובריאות:

להרה"ת ר' משה אהרן וייס היתה בנערותו בעיה בעמוד-השדרה. בהסכמת הרבי אושפז הלה בבית-רפואה בניו-יורק. הרבי הורה להקפיד על-כך שידליק נרות חנוכה בבית-הרפואה. כשהוא הדליק את הנרות – סיפר לימים אביו, הנגיד ר' ישכר-דוב ווייס – היה בכך עניין גדול, כאשר כל הגויים ראו איך נער יהודי מדליק נרות. הם התרגשו וביקשו שבזכות הנער והדלקת הנרות שלו, יתרפאו גם הם ('כפר חב"ד' גיליון 501 עמ' 28).

מצווה בו

בהתוועדות שבת-קודש פרשת וישב תשמ"א (שיחות-קודש, עמ' 600) קרא הרבי לפעול

ב'מבצע חנוכה' באופן של 'הקהל'... כולל גם "גרך אשר בשערך".

הרבי הסביר:

והכוונה לכל אחד ואחד, על כל אחד לפעול בכך, ולא להסתפק במינוי שליח שיפעל בכך כו'.

"הצלחה גדולה ביותר"

בחודש כסלו תשל"ו דיווח הרה"ח ר' צבי-הירש שיחי' זרחי לאנ"ש ברחבי תבל על הפעילות בחצר הרבי ("מהנעשה בחצרות קודש"):

"מבצע חנוכה על-ידי צאגו"ח כאן היה בהצלחה גדולה ביותר, והקיף למעלה ממאה בתי-ספר יהודיים וחוגי נוער וכו', שדיברו בפניהם כו' וחילקו מנורות-חנוכה [=חנוכה]. שזוהו נוסף על העשרה סגקים ועשרות המכוניות שעסקו בהמבצעים ככלל, ובמבצע חנוכה בפרט, וחילקו מנורות-חנוכה עם נרות וחבורות הסברה וכו' (במספר למעלה ממאה אלף).

"כן נעשה על-ידי הנ"ל 'פירסומי ניסא' על-ידי הכרזות והמנורות שעל הטנקים והמכוניות, ובעיקר על-ידי הדלקת הנרות בפני 'רוב עם' בכמה רחובות מרכזיים.

"ולאחרי ההתוועדות דנר ה' – אור לנר ו' – שכ"ק אד"ש עורר אודות פעולות חינוך בימי חנוכה (בתור התחלה על-כל-פנינים), הנה (נוסף על-זה שכל המבצעים הנ"ל נתחזקו כו') הלכו לבתי-ספר ממשלתיים ונתנו להילדים חנוכה כו'.

"בכל הנ"ל עסקו, נוסף על הבחורים ואנ"ש הטנקיסטן, גם בנות חב"ד במידה גדולה".

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף שמחה גינזבורג

בקריאת שמו"ת, יש לזכור שגירסת אדמו"ר הזקן בתרגום בפרשתנו (מ,יג) "כמשפט הראשון" – היא "כהלכתא קדמיתא" (מ' בצירי!).

שבת קודש פרשת וישב

כ"ג בכסלו, מברכים החודש טבת

השכם בכוקר, יתקבצו אנ"ש לבית-הכנסת לאמירת כל התהילים בציבור. אחרי אמירת כל התהילים יאמר מי שאין לו הורים קדיש יתום, ואם יש חיוב – יאדציט או אבל – יאמרו קדיש אחר כל ספר, ויאמרו תחילה (לפחות – יאמרנו האומר קדיש) את ה'יה רצון' שאחרי ספר זה. אחרי-כן ילמדו כשעה מאמר של

1) ליקוטי-תורה ד"ה ציון במשפט תפדה ס"ג (דברים דף א סוף טור ב). וכתב על כך הרבי בסי' המאמרים מלוקטי ח"א עמ' קס (ובמהדורת 'תורת מנחם' ח"ד עמ' קלד) הערה 4: "כן הוא בלקו"ת (כבדפוסים הראשונים וכו' בהתרגום – 'ולא קדמיתא'. וכ"ה בתאג' התימני, כנעתק בחומש 'תורת חיים', וביתורה שלמה' (בפנים) שם, ובחומש 'העמק דבר', ודלא כרוב החומשים המצויים, כולל 'ספר תתי', וחומש 'שי למורא' (ובהערה ביתורה שלמה) שגרסו 'קדמיתא'. תודה לה' יואל שני שמנסון מרחובות.

*1) כך נהג הר"ה ר' מרדכי שוסטערמאן ז"ל (רק בקביעות כזאת, כדי לשלול את יום ראשון הקרוב).

2) זמן **לידת** (ניטל=נאטאל ברומית) אותו האיש. (ניטלי רמז - להעדר. וי"א 'ניטלי' מלשון נתלה) - ליקוטי-שיחות דלהלן הערה 5.

3) גם חסידות אין לומדים. בשידור הרדיו בלילה זה, שהיה מיועד לשיעור התנאי שנאמר ע"י הר"ה ר' יוסף ויינברג, הורה לו הרבי לספר סיפורים מרובתינו נשיאנו - כ"ז מיכפר חבידי' גיליון מסי' 646 עמ' 15 (כאמור בירשימותי חורף תרצ"ה, חוברת קעט ס"ט: "גם דא"ח לא היה [אדניע] לומד [בנייתל], וגם לא למיגרס", ולא כאמור בירשימותי ליל כ"ז כסלו תרצ"ג, חוברת קעא ס"ג, בשם אדמו"ר מהורשי"ב נ"ע, שאי-הלימוד בניטל אינו שייך ללימוד חסידות).

וראה בספר-השיחות תשי"ג ח"א עמ' 192 ביאור מה ש"כ"א אדמו"ר מהורשי"ב נ"ע היה משחק (או מייקעץ כיצד לשחק) שחמט בלילה זה. ומסיים, שדיעה זו מסייעת לנצל את הזמן בלילה זה כדי לצייר לעצמנו את פני קודשו של אדמו"ר נ"ע וההגותו, כדי ללכת בדרכיו ואורחותיו אשר הורנו.

4) ראה להלן הערה 7.

5) ליקוטי-שיחות, כך ט"ו, עמ' 554.

6) ב"היום יום עם הערות וציונים" ח"א, מציע לפרש זאת, היות וסדר נגלה בליובאוויטש נמשך 8 שעות (קונטרס ע"י החיים ס"פ כב), הכוונה שאינו מרוצה מאלה המתקשים להשלים בניין השעות גם ביום זה.

7) כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב, לוח ה'היום יום' יז טבת. צ"ב אם נהגו להימנע מלימוד מהשקיעה (כמנהג ירוב עדות החסידים) שבלוח דבר-בעתו. ובסי' נטעי-גבריאל - חנוכה, חלק 'מנהג ניטלי' פ"ב הע' ט"ז כתב שכן מנהג חבידי'. וצ"ב מקורו), או מצאת הכוכבים בלבד [וראה ביהתקשרותי גיליון רפג עמ' 18 וגיליון שלג עמ' 19 בנדון. וכל עוד יש ספק בזה, יש לנהוג כדברי הרבי (אג"ק ח"ד עמ' שגב): "וכיוון שלענין ביטול תורה חידוש גדול הוא, ולכן אין לך בו אלא חידושי".

8) ליקוטי-שיחות הנ"ל. ומציין שזה דלא כדמשמע בסי' ידרכי חיים ושלום' ס"י תתכ"ה. אג"ק ח"ג עמ' קכ. ח"ד

המנהג בכל מדינה לפי ליל אידם של רוב הגויים (הנוצרים) במדינה זו⁹ בזמן הזה, דהיינו בארץ הקודש כערב זה.

על-פי הנ"ל, ראוי שהגבאים ידאגו לכך שה'חזור' את המאמר יסיים אותו בצאת הכוכבים, וכן ישפחו על השולחן בהגיע צאת-הכוכבים (באזור המרכז: 17:08) כדי לסמן לאלה הלומדים ביחידות להפסיק את הלימוד, ומכאן ואילך עד תפילת ערבית (אם מקיימים אותה בזמנה הרגיל) ניתן להמשיך ב'סדר ניגונים', לספר סיפורי חסידים וכדומה. כמו-כן, בסעודת 'מלווה מלכה' יש להימנע מהשמעת דברי-תורה, ולהסתפק בסיפורי חסידים וכיוצא-בזה.

יום ראשון

כ"ד בכסלו

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

הדלקת נר חנוכה:

בבית-הכנסת – החנוכייה בכותל דרום,

והנרות מסודרים ממזרח למערב¹⁰ (מדליקים אותה גם בכוקר, מיום המחרת והלאה). מקומם גבוה, למעלה מעשרה טפחים¹¹. מדליקים במנחה לפני עלינו, ואין ממתנינים לשקיעה אלא ל"פלג המנחה" (בימי החנוכה השנה, באזור המרכז: אחרי 15:44). קובעים את הנרות בצד ימין של החנוכייה¹². אחר-כך שרים 'הנרות הללו' בניגון הידוע¹³.

אין אדם יוצא ידי-חובתו בנרות בית-הכנסת, ואפילו שליח-ציבור שהדליקם צריך לחזור ולהדליק בביתו, אך לא יברך 'שהחיינו' בביתו, אלא אם-כן מדליק להוציא גם את בני-ביתו ידי חובתם¹⁴.

"כדי להוסיף בהתעוררות דנר-חנוכה, כראי שתהיה מנורה דלוקה בבית-הכנסת (שכולם מתכנסים שם) במשך כל המעתי-לעת, אם אין חשש כלל שישחקו התינוקות"¹⁵.

"מהנכון להחזיר עטרה ליושנה – לצייר את מנורת המשכן והמקדש כשקניה באלכסון, כדעת רש"י והרמב"ם, ועל-פי זה יש מקום

גדול בביהמ"ק. וראה מנהגים שונים בנטעי-גבריאל ה' חנוכה פ"ב ס"ב ג' ושי"ג, והמובא להלן הע' 21.

אלא מברכים מפלג המנחה ואילך, ראה בי"ח ר"ס תערי"ב ופרי"ח ס"י תרע"ט. בשיחות-קודש תשכ"ג עמ' 401, ר"ד מנר ג' דחנוכה, איתא: "כ"ק אד"ש דיבר עם הרש"ל [הר"ה ר' שמואל לוויטין] על-דבר שבימי חנוכה יתפללו מנחה בשעה 3:30, בכדי שהדלקת נרות בביהמ"ק יהיה בזמן פלג המנחה".

ואכן, ידוע ומפורסם שהרבי דייק מאוד שלא להדליק לפני פלג המנחה, אפילו בימים שהיו כינוסים וכו'. וכ"ה באג"ק כך י' עמ' רכח. ועי' 'התקשרותי' גיליון עג עמ' 13, ודיוק המסופר שם – בכ"פ חבידי' גיליון 740 עמ' 76.

13) שוי"ע ואחרונים ס"י תרע"ה ס"א. ועי' שו"ת הצמח-צדק או"ח ס"י סז ס"ה, ובהתקשרותי' גיליון רעד עמ' 18.

14) ספר-הנגונים ח"א, ניגון ג. בשני האחרונות ניגון זאת במניין של הרבי ממ"י חנוכה.

15) רמ"א ס"י תרע"א סוס"ז ושערי תשובה שם.

16) סה"ש תשי"ג ח"א עמ' 193 הערה 81, נדפס גם בשערי ה' ומנהג או"ח ח"ב ס"י רפ (וראה ד"מ תערי"ב סוף ס"ק א. אנציקלופדיה תלמודית כך טו, ערך 'חנכה', ציון 139. ואולי משום כך נפוץ להדליק בבית-הכנסת, וכן נהגין

⁹ ראה קובץ 'מוריה' גיליון קסא ובלוח 'דבר בעתו' בענין מנהגי עדות ישראל בליל 'ניטלי' בכלל, ובארה"ב בפרט.